

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького
Навчально-науковий інститут педагогічної освіти, соціальної роботи і мистецтва
Кафедра педагогічних наук, освітнього і соціокультурного менеджменту

**Всеукраїнські освітньо-наукові читання,
присвячені до 20-літтю кафедри
освітнього і соціокультурного менеджменту та соціальної
роботи**

ТЕНДЕНЦІЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ У СФЕРІ ОСВІТИ ТА ОСВІТНЬОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

3–4 квітня 2025 року

Черкаси, 2025

УДК 37.011.3-051

Рекомендовано до друку науково-методичною радою
навчально-наукового інституту педагогічної освіти,
соціальної роботи і мистецтва
Черкаського національного університету
імені Богдана Хмельницького

Тенденції підготовки фахівців у сфері освіти та освітнього менеджменту:
Збірник матеріалів Всеукраїнських освітньо-наукових читань, присвячених до
20-ліття кафедри освітнього і соціокультурного менеджменту та соціальної
роботи. – Черкаси: ФОП Гордієнко Є. І, 2025. – 32 с.

У збірнику висвітлено актуальні питання підготовки фахівців у сфері
освіти та освітнього менеджменту.

Для викладачів закладів вищої освіти, аспірантів, магістрантів,
студентів, вчителів, керівникам освітніх закладів.

Тексти публікуються в авторській редакції.
Відповідальність за дотримання принципів академічної доброчесності
несуть автори статей.

© ЧНУ ім. Б.Хмельницького, 2025
© Колектив авторів, 2025

2. Спеціалізацією: Claude акцентує на академічних інструментах (Writefull), Perplexity – на персоналізації навчання (Curipod), Copilot – на аналітиці (IBM Watson).

3. Деталізацією: ChatGPT та DeepSeek надають детальніші описи функцій, тоді як Gemini та Copilot менш деталізовані.

4. Унікальністю інструментів: DeepSeek згадує Iris.ai та Turnitin, Claude – ResearchRabbit, Perplexity – Eduaide.AI.

**Iryna Sokolovska, Valentyna Nechyporenko,
Olena Pozdniakova, Nataliia Hordiienko,
Nataliia Serhata, Mykola Serhaty, Maria Gerko**
*Zaporizhzhia, Ukraine
Svalyava, Ukraine*

FORMATION OF PROFESSIONAL AWARENESS OF HIGHER EDUCATION STUDENTS IN THE LEARNING PROCESS

The formation of professional consciousness as a central task of higher education is one of the urgent needs of the socio-economic development of our country - the need for personnel capable of solving the actual tasks of production, science and culture in the context of powerful socio-economic and technological transformations occurring in the modern world. We are talking about the training carried out in the system of higher education, focused on the criteria of professionalism, among which the most important practical criterion is demand on the labor market.

Of course, due to the introduction of two-level higher education educational systems of its purpose are divided into degrees of basic practice-oriented training (bachelor's degree) and the level of specialized training associated with mastering the methods and techniques of research activity, which contributes to the development of practice-oriented knowledge and skills at a higher level (master's degree).

The interrelationship and interpenetration of fundamental and applied knowledge in the professional activity of a graduate of a higher school and, accordingly, general and special knowledge in the integral system of his training is most clearly manifested in such an approach to the organization of university education, when the central psychological task is the formation of the professional consciousness of future specialists. Analyzing in the context of the activity approach of the connection of professional activity and the process of education in higher school, it is clear that the real psychological mechanism of the development of a future specialist is the mastery of subject-specific and professionally specialized methods of

mental activity, which are the basic structures that form his professional consciousness.

A specialist with a higher education is a person who not only has knowledge (awareness) of the essence and subject specifics of his activity and thanks to this systematically orients himself in the invariant characteristics of the corresponding phenomena, but also a certain subject-specialized attitude to the world, a specific "professional" position, which is formed when mastering the professionally significant content of the activity. However, the successful development of "professional" forms of consciousness is determined first of all by the contribution made to a person's consciousness by his entry into this profession, acceptance of its tasks, mastery of its content, means and methods of activity, as well as the organization of its formation, which assumes the necessary changes to this activity, its content and conditions of implementation¹

From the perspective of the psychological content of the stages of formation of the professional consciousness of the future specialist and professions, he proved that the period of professionalization during university education is a time of extensive formation and development of a specialist in the process of mastering tools and methods of professional activity [2]. We distinguish three main levels of professionalization of consciousness: "subject", "theoretical" and "practical". At each of the levels, there are specific psychological innovations that transform a set of professional characteristics necessary to solve a certain range of professional tasks.

At the "subject" level of professionalization, which corresponds to the initial stage of training, the starting point for the formation of a system of professionally important qualities and characteristics of a future specialist is a form of educational activity, during which the basic characteristics of the subject of future labor activity are learned. At this level, key competencies are mastered, which are the basis of future professional activity, the principles of subject-specialized thinking are established, the future specialist is initially introduced to the socio-cultural context of the profession (a complex of value orientations, motives, and needs is formed), and primary representations and concepts characterizing the psychological specifics of this type are formed. professional activity.

The next - "theoretical" - level of professionalization reflects the results of the formation and understanding of the basic structures of professional thinking - the development of an "internal" psychological plan of action, adequate to the forms and methods of professional activity/

The third - "practical" - level of professionalization is the most significant for the future specialist, as it is a period of professional improvement. At this stage, the "core of a mature personality of a specialist" is formed, as well as the further development of professional qualities and abilities.

The key role in the process of professionalization belongs to its initial (subject) stage, which lays down primary ideas and concepts related to the future profession. It is necessary that they be immediately formed on an adequate basis. For this, students who are just starting their studies should already have an "image of the goal" - an idea of the professional forms and methods of discourse that they have to master. In addition, it is necessary to clearly indicate the set of communicative skills that must be acquired by students. These include, in particular, the ability to ask questions and clearly formulate answers to them, listen carefully and actively discuss ideas, comment on the statements of the interlocutor and give them a correct critical assessment, adapt your statements on general and professional topics in relation to the situation and to other participants in the communication

Т. С. Нінова, Л. В. Гуйван
м. Черкаси, Україна

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ (ДІЯЛЬНІСНИЙ ПІДХІД)

Питання формування екологічної компетентності досить активно досліджується впродовж останніх десятиліть, проте сучасність вимагає вивчення цієї проблеми з погляду формування такої компетентності у майбутніх учителів початкової школи, як важливих особистостей у становленні екологічної компетентності молодших школярів. Водночас необхідні розробки методичного супроводу до цього процесу. Нові цілі, які окреслені сучасною редакцією Державного стандарту початкової освіти 2018 року, зумовлюють потребу удосконалення змісту, пошуку сучасних технологій, способів, методів і форм організації освітнього процесу вищої школи, які спрямовані на формування екологічної компетентності майбутніх учителів початкової школи.

На сьогодні розуміння поняття "екологічна компетентність" розглядається не тільки як складова природничої компетентності людини, а як принципи взаємодії природи і людини, як основа нового мислення людства. Для України надзвичайно актуальною є проблема екологічної компетентності кожної людини, що пов'язано як із

Зміст

С. О. Скворцова	3
<i>ОПТИМІЗАЦІЯ НАУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВИКЛАДАЧА ТА ЗАЛУЧЕННЯ СТУДЕНТІВ ДО ДОСЛІДНИЦЬКОЇ РОБОТИ ЗА ДОПОМОГОЮ ІНСТРУМЕНТІВ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ</i>	
Iryna Sokolovska, Valentyna Nechyporenko, Olena Pozdniakova, Nataliia Hordiienko, Nataliia Serhata, Mykola Serhaty, Maria Gerko	8
<i>FORMATION OF PROFESSIONAL AWARENESS OF HIGHER EDUCATION STUDENTS IN THE LEARNING PROCESS</i>	
Т. С. Нінова, Л. В. Гуйван	10
<i>ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ (ДІЯЛЬНІСНИЙ ПІДХІД)</i>	
А. К. Остапенко	15
<i>РОЛЬ ПРОСУВАННЯ СОЦІОКУЛЬТУРНИХ ПРОЄКТІВ У ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ МЕНЕДЖЕРІВ КУЛЬТУРИ</i>	
М. І. Зимомря, М. С. Якубовська	18
<i>ПАМ'ЯТЬ У ФОКУСІ ХУДОЖНЬОГО СЛОВА: ТВОРЧІСТЬ ПИСЬМЕННИКІВ ВОЇНІВ ЯК ОСНОВА ПАРАДИГМИ СУЧАСНОЇ ПЕДАГОГІКИ</i>	
Т.С. Плачинда	20
<i>ПЕДАГОГІЧНА МАЙСТЕРНІСТЬ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ТА СПОРТУ У КОНТЕКСТІ ЇХНЬОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ</i>	
А. М. Єфременко, С. С. Пятисоцька	23
<i>АКТИВНЕ НАВЧАННЯ ЛЕГКОАТЛЕТИЧНИМ ВПРАВАМ З ВИКОРИСТАННЯМ МОБІЛЬНИХ ТЕХНОЛОГІЙ</i>	
Serhii Bolotnikov	26
<i>TEACHING ENGLISH USING MINDFULNESS TECHNIQUES TO STUDENTS AFFECTED BY THE ARMED AGGRESSION AGAINST UKRAINE</i>	
І.П. Гальчич	28
<i>ФОРМУВАННЯ МЕДІАЦІЙНИХ НАВИЧОК МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ У ПРОЦЕСІ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ</i>	

О. М. Тепла **30**

*ВИКОРИСТАННЯ ЗАСОБІВ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ ДЛЯ
ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ
СТУДЕНТІВ-ФІЛОЛОГІВ*

В. О. Миргород **31**

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА ПІДГОТОВКА ВИКЛАДАЧІВ